

อกินันทนการ

จาก

สถาบันวิจัยสังคมและประชากรชนบท
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิชญโลก
บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง "สภาตำบล : กลยุทธ์การพัฒนาประชาธิปไตย" เป็นการวิจัยแบบสำรวจ จากตัวอย่าง (Sample survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างของสภา ตำบล ภาระหน้าที่ของสภาตำบล บทบาทและพฤติกรรม ตลอดจนทัศนคติแบบประชาธิปไตยของ สมาชิกสภาตำบล ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสภาตำบล และ เพื่อหาแนวทางกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อให้สภาตำบลสามารถเป็นองค์กรพื้นฐานสำหรับการพัฒนา ประชาธิปไตยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การศึกษานี้ได้ศึกษาสภาตำบลในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัด พิจญโลก สุโขทัย ตาก กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์ จากสภาตำบลทั้งหมด ๒๔ แห่ง ได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) ได้สภาตำบลตัวอย่างรวม ๓๒ แห่ง และได้ทำการรวบรวมข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์ สมาชิกสภาตำบลตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ประธานสภาตำบล กรรมการสภาตำบล ที่ปรึกษาสภาตำบล และเลขานุการสภาตำบล รวมทั้งสิ้น ๒๔๔ คน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย (Descriptive statistics) โดยนำข้อมูลมาจัดทำเป็นตารางการแจกแจงและคำนวณหาความสัมพันธ์หรือความแตกต่างของตัวแปรโดยใช้สถิติไคสแควร์ (χ^2)

การศึกษานี้แบ่งออกเป็น ๕ ส่วน ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับภูมิหลังทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิกสภาตำบล โครงสร้างของสภาตำบล หน้าที่ บทบาทและพฤติกรรม และ ทัศนคติแบบประชาธิปไตยของสมาชิกสภาตำบล

จากการศึกษาถึงภูมิหลังทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสภาตำบลพบว่า สมาชิกสภา ตำบลส่วนใหญ่มีทรัพยากรทางการเมือง (Political resources) อยู่ในระดับต่ำ คณะกรรมการ สภาตำบล ร้อยละ ๔๐ - ๕๐ จบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาตอนต้นเท่านั้น การร้อยละ ๓๐ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า ๔,๐๐๐ บาท โดยเฉพาะกลุ่มของผู้ใหญ่วัย ๖๐ ปีขึ้นไป และ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า ๒,๐๐๐ บาท และสมาชิกสภาตำบล ร้อยละ ๑๔ ยังไม่เคยรับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านเลย

ในด้านโครงสร้างของสภาตำบล จากการศึกษาพบว่า ยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ ตัวอย่างเช่น ประธานสภาตำบลไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ไม่มีการกำหนดวาระของกรรมการโดยตำแหน่ง สภาตำบลไม่มีโอกาสเลือกที่ปรึกษา และเลขานุการ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ โครงสร้างจึงไม่เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้คณะกรรมการสภาตำบลยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างอีกด้วย

จากการศึกษาถึงหน้าที่ของสภาตำบล เฉพาะที่สำคัญ ๔ ด้าน ได้แก่ การดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากผูวราชการจังหวัด การให้ความเห็นชอบโครงการและงานเกี่ยวกับการพัฒนาตำบล การประสานงานของสภาตำบล และการเผยแพร่การดำเนินงานพัฒนาพบว่า สภาตำบลส่วนใหญ่มีการดำเนินการเกี่ยวกับหน้าที่ดังกล่าว แต่วิธีการดำเนินการยังขาดประสิทธิภาพอยู่มากโดยเฉพาะในด้านการประสานงานและการเผยแพร่การดำเนินงานพัฒนา

สำหรับการศึกษาดังเบบพบาพ และพฤติกรรมของสมาชิกสภาตำบล พบว่าสมาชิกสภาตำบลส่วนหนึ่งยังไม่ทราบถึงสิทธิหน้าที่ตามสถานะาพของคนที่พอ สมาชิกบางส่วนแสดงเบบพาพเกินขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ของตนเองมาก สมาชิกกลุ่มนี้ ได้แก่ กำนัน ที่ปรึกษาสภาตำบล และเลขานุการสภาตำบล และสมาชิกบางส่วนก็ไม่ได้แสดงเบบพาพตามสิทธิหน้าที่ของตนเองมากนัก สมาชิกกลุ่มนี้ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และกรรมการนุทรงคุณวุฒิ

ในด้านทัศนคติแบบประชาธิปไตยของสมาชิกสภาตำบล จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาตำบลมีทัศนคติที่เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยเกือบทุกเรื่อง มีเพียงบางเรื่องเท่านั้นที่ถือว่าไม่เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ซึ่งได้แก่ ทัศนคติเกี่ยวกับการยึดมั่นในความสำคัญ คุณค่า และศักดิ์ศรีของบุคคล การวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล การเคารพในกฎหมายและความเสมอภาคในกฎหมาย และการเมืองเป็นเรื่องสกปรก และมีแต่การคอร์รัปชัน

Abstract

The research study on "Tambon Council : Tactics in Democracy Development" was a sample survey research. The purposes of the study were to observe the tambon council administrative policy in 4 folds : council structure, council function, roles and behavior of council members and council members' attitudes towards the democracy, and to survey on problems and obstacles of the tambon council administration. The proper tactics policy for construction tambon council to be as fundamental base for democracy development was also expected to discover from the research.

The samples in this research study consisted tambon councils in 8 provinces of lower northern area : Phitsanulok, Sukhothai, Tak, Kampanget, Utharadit, Nakornsawan, Pichit and Petchaboon. The thirty-two out of 618 tambon councils were simply random sampled. The data gathering was carried out through the interview among 685 tambon council members; whose titles were council chairmen committee board, supervisors and secretaries. The analysis was applied by descriptive statistics which presented contingency tables and χ^2 of variables relations.

There were 5 chapters in the report : the study of council members' economic and social background, council structure, council function, members' roles and behavior, and members' attitudes toward democracy.

Concerning the members' economic and social background, it was found that the political resources were in low degree. 80 - 90 % of the members finished only 4 years of primary education. More than 70% of the members had lower than B 4,000 per month of income, especially the village headmen, medicine men and qualifiers had lower than B 2,000 per month. It was also found that 19% of the members were never experienced with village development training programs.

Considering the council structure, many defects on administration were found, for example, the council chairmen were not from election, the period of position holding was not fixed, there was no choice for the member to vote for supervisors and secretaries. It could be concluded that the council structure at the moment was not appropriate for the democracy development. Moreover, the council members also lacked better understanding about the council structure themselves.

It was found from the study on the council function that the majority of the members involved in 4 kinds of functions : the assignments from the governor, the approval on the tambon development project, the council coordination and the spreading of the council operational programs. The defect was on the better effective process of working especially the coordination and the work advertisement.

Involving the members' role and behavior, it was found that a certain amount of the members were not aware of their own right and authority. Some of the member classes were exaggerated on their roles and behavior, e.g. tambon chairmen, supervisors and secretaries. Some classes did not even play suitable roles, e.g. village headmen, medicine men and qualifiers

Concerning the study on the members' attitudes towards democracy concepts, it was found that the members tended to rely on the democracy development on almost every item, except the attitudes towards importance, value and dignity of persons, reasonable critiques, law obedience and equivalence, the politics which was considered as dirty and corrupted.